

דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגם: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

צמצום ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר

ראש הגשר של דיוויזיה 16 חי"ר נחשף מאז ליל ה-15-16 לחודש, כשהישראלים החלו במבצע הצליחה שלהם אל ממערב לתעלה, להתקפות קשות ורצופות לאורך כל החזית וכן להפצצות אוויר מרוכזות ואש רבה של התותחים ארוכי הטווח מן הקליברים 155 ו-175 מ"מ, שגרמו ליחידות הדיוויזיה אבדות רבות.

הגנרל שרון, שעל אוגדתו הוטלה המשימה להקים את ראש הגשר בדוורסואר ולהגן עליו, ריכז את התקפותיו על מערכי ההגנה של חטיבה 16 חי"ר (באגף הימני של דיוויזיה 16 חי"ר – במקור) במטרה להבקיע אותם ולהשמיד חטיבה זו, כדי להגן על חצר הצליחה מצפון.

לאחר קרב קשה ורצוף, שהתנהל בין חטיבת השריון שבפיקודו של אל"ם אמנון ובין הגדוד הימני בחטיבה, במהלכו נגרמו לישראלים אבדות רבות, נפל לבסוף בבוקר ה-16 לחודש מוצב הצומת (דרך הרוחב מס' 1 עם ציר "טרטור" – במקור) [צומת "טרטור" – "לכסיקון" – א.ר.], ואמנון התפרס עם הטנקים שלו לכיוון צפון עד שהשתלט על האזור שבין החווה הסינית (כפר אל-ג'לאא' – במקור) ותעלת סואץ. בליל ה-17 לחודש תקפה חטיבת הצנחנים שבפיקודו של אל"ם עוזי מאירי [צ"ל: יאירי – פ.מ.], שהועברה במסוקים מראס סודר שעל מפרץ סואץ, את מערכי ההגנה של הגדוד השמאלי של חטיבה 16 חי"ר, והקרב שהתלהט נמשך כל הלילה. בשל האבדות הכבדות שנגרמו לצנחנים הישראליים לא ניתן היה להסיגם לאחור, אלא תחת חיפוי אש של גדוד טנקים,

אשר לאחר נסיגת הצנחנים, ערך התקפה על מערכי הגדוד המצרי, דבר שהוסיף לאבדותיו.

מה שסייע לטנקי האויב לחזק את אחיזתם בכפר אל-ג'לאא' ["אמיר" – א.ר.],

למרות התקפות הנגד

תצלום ראס קוברי الفرقة ١٦ مشاة

תعرض ראס קוברי الفرقة ١٦ مشاة منذ ليلة ١٥ / ١٦ أكتوبر التي بدأ خلالها الإسرائيليون عملية عبورهم إلى غرب القناة لهجمات عنيفة متواصلة على طول المواجهة مع ضرب جوي مركز ونيران كثيفة من المدفعية بعيدة المدى من عيار ١٥٥ מ ו ١٧٥ מ مما ألحق بوحدات الفرقة خسائر كبيرة. هذا وقد ركز الجنرال شارون - الذي كلفت فرقته بإنشاء رأس الكوبري عند الدفرسوار وتأمينه - هجماته على مواقع اللواء ١٦ مشاة (الجنوب الأيمن للفرقة ١٦ مشاة) مستهدفا اختراق مواقع هذا اللواء وتدميره لتأمين ساحة العبور من الشمال. وبعد قتال عنيف ومتواصل دار بين اللواء المدرع الذي يقوده العقيد آمنون وبين كتيبة اليمين في اللواء أصيب فيه الإسرائيليون بخسائر جسيمة سقط أخيرا في صباح ١٦ أكتوبر موقع تقاطع الطرق (الطريق العرضي رقم ١ مع طريق طرطور)، واندفع آمنون بدباباته شمالا حيث احتل المنطقة ما بين المزرعة الصينية (قرية الجلاء) وقناة السويس، وفي ليلة ١٧ أكتوبر هاجم لواء المظلات بقيادة العقيد عوزي مائيري الذي تم نقله جوا بطائرات الهليكوبتر من رأس سدر على خليج السويس موقع الكتيبة اليسار من اللواء ١٦ مشاة، واستمر القتال محتمدا طوال الليل. ونظرا للخسائر الفادحة التي لحقت بالمظليين الإسرائيليين لم يتيسر سحبهم إلى الخلف إلا تحت ستر نيران كتيبة من الدبابات قامت بعد سحب جنود المظلات بشن هجماتها على موقع الكتيبة المصرية مما أدى إلى تعرضها لخسائر كبيرة.

ولقد ساعد على تثبيت دبابات العدو بقرية الجلاء، رغم الهجمات المضادة التي

٣٨٦

עמ' 387

שהוטלו נגדם, היה ניצול אופי הקרקע והמבנים שבכפר אל-ג'לאא' ["אמיר" –

א.ר.] על-ידי האויב, וכן את התעלות היבשות וכלי הרכב המנהלתיים

המושגים, או אלה שנהגיהם עזבו אותם בעת התקיפה האווירית הישראלית.

אופי הקרקע החולית העצומה הייתה הסיבה להרעת מצב ההכנות להגנת

הכוחות המצרים באותה גזרה, ובמיוחד כנגד תקיפות האוויר שהתגברו לאחר

צליחת הכוחות הישראליים את התעלה מערבה, כתוצאה מהפירצה שהתהוותה

ברשת ההגנה האווירית שממערב לתעלה, בשל התקפות הטנקים הישראליים על עמדות טילי ה"סאם" שבגדה המערבית של התעלה. בשעה 17:30 בערב ה-17 לחודש הורע מצבה של חטיבה 16 חי"ר והגיע לדרגה מסוכנת, בשל השמדת אגד הארטילריה שלה וכן מרבית הטנקים, האמל"ח וטילי הנ"ט המצויים ביחידותיה, וממוצע האבדות עלה באופן משמעותי, כפי שגם הורע מצב התחמושת באופן שהתריע מפני סכנה.

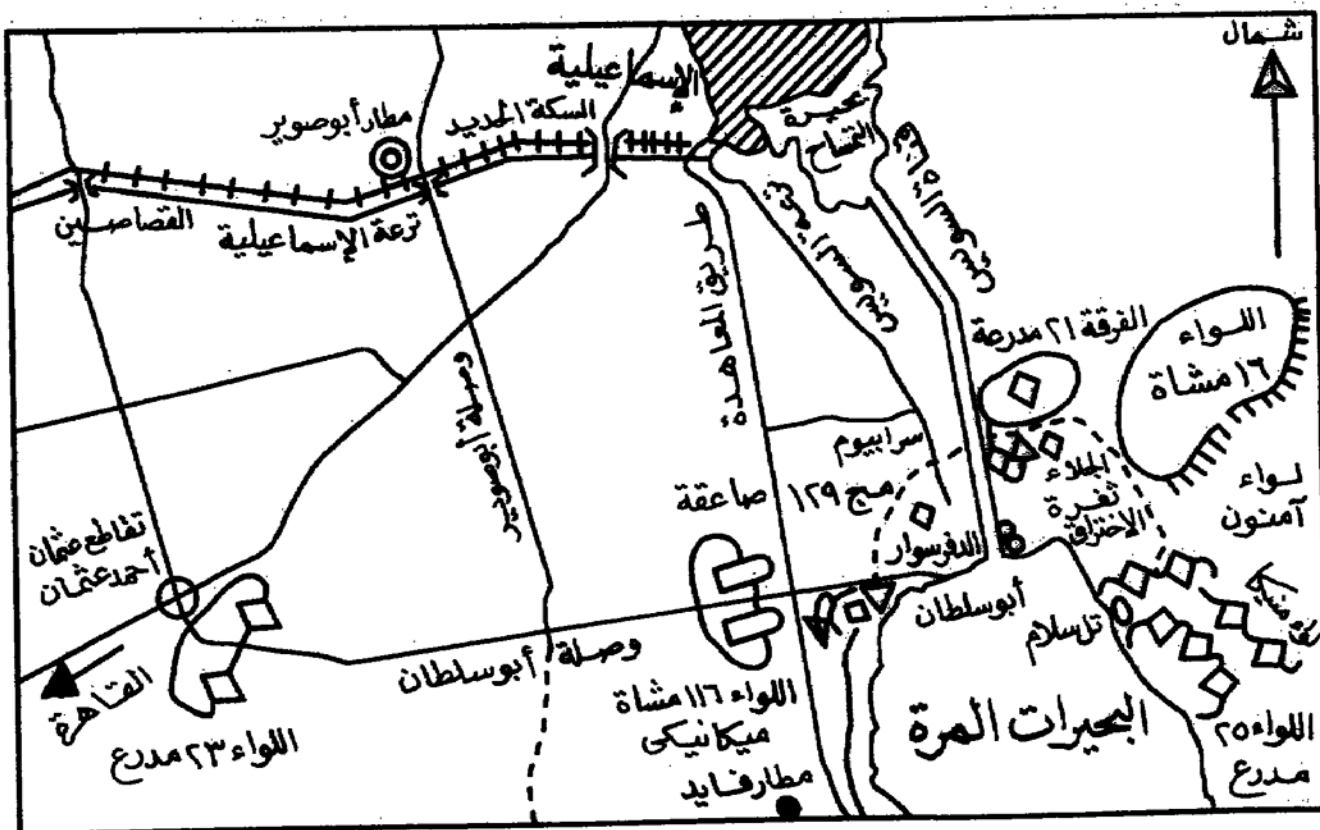
وجهت ضدها، استغلال العدو لطبيعة الأرض والمباني في قرية الجلاء، وكذا المصارف والترع الجافة وعربات الأرتال الإدارية المدمرة أو التي تركها سائقوها أثناء الضرب الجوي الإسرائيلي. وكانت طبيعة الأرض الرملية المتهايلة سببا في سوء حالة التجهيز لوقاية القوات المصرية في هذا القطاع، خاصة من الغارات الجوية التي اشتدت بعد عبور القوات الإسرائيلية إلى غرب القناة، نتيجة للثغرة التي حدثت في شبكة الدفاع الجوي غرب القناة عقب مهاجمة الدبابات الإسرائيلية لمواقع الصواريخ سام على الضفة الغربية للقناة. وفي الساعة الخامسة والنصف مساء يوم ١٧ أكتوبر كان موقف اللواء ١٦ مشاة قد ساء إلى درجة خطيرة، فقد تم تدمير مجموعة مدفعية اللواء، وكذا معظم الدبابات والأسلحة والصواريخ المضادة للدبابات الموجودة في وحدات اللواء وارتفع معدل الخسائر بدرجة عالية، كما ساء موقف الذخيرة بشكل يندر بالخطر.

כתוצאה מכך שיחידות החטיבה, מפקדתה והאזור המנהלתי שלה נחשפו להתקפת טנקים חזקה של האויב, בזמן בו התחזקו התקיפה האווירית וההפגזה הארטילרית של האויב, הפכה החטיבה לחסרת יכולת מלהחזיק בעמדותיה. מפקד דיוויזיה 16 חי"ר שלח למפקד החטיבה מברק אלחוטי בו הורה לו לשנות את היערכותו, לאסוף את האנשים שנשארו בחטיבה על קו המבנה המבודד ולהצטרף למערכי ההגנה של חטיבה 18 חי"ר ממוכן מדיוויזיה 21 המשוריינת, שמצפון לכפר אל-ג'לא' ["אמיר" – א.ר.] ולתגבר את קו ההגנה.

עם פינוי מערכי ההגנה של חטיבה 16 חי"ר, השיג האויב את מטרתו להרחיב את פירצת החדירה צפונה ולאבטח את מעבר דוורסואר. באותה עת נאלץ מפקד דיוויזיה 16 חי"ר לשנות את מערכי ההגנה של יחידתו, דבר שהביא

לצמצום ראש הגשר של הדיוויזיה, דבר שאיפשר לאויב לפתוח את ציר "טרטור"
ולכבוש את החווה הסינית (כפר אל-ג'לאא' – במקור) שגרמה לשני הצדדים
אבדות כבדות.

ونتيجة لتعرض وحدات اللواء ومركز قيادته ومنطقته الإدارية لهجوم عنيف من دبابات العدو، في الوقت الذي اشتد فيه الضرب الجوي وازدادت كثافة نيران المدفعية وأصبح اللواء عاجزاً عن الاحتفاظ بمواقعه، أرسلت قيادة الفرقة ١٦ مشاة إشارة لاسلكية إلى قائد اللواء ١٦ مشاة بتعديل أوضاعه وتجميع العناصر المتبقية من اللواء على خط المبنى المنعزل والانضمام إلى المواقع الدفاعية التي يحتلها اللواء ١٨ المشاة الميكانيكي من الفرقة ٢١ المدرعة شمال قرية الجلاء لتعزيز الخط الدفاعي. وبإخلاء اللواء ١٦ مشاة مواقعه الدفاعية حقق العدو غرضه في توسيع ثغرة الاختراق شمالاً لتأمين معبر الدفرسوار. وفي نفس الوقت اضطرت قائد الفرقة ١٦ مشاة إلى تعديل أوضاع وحداته الدفاعية، بعد أن تقلص رأس كوبري الفرقة وتمكن العدو من فتح طريقي أكافيش وطرطور واحتلال المزرعة الصينية (قرية الجلاء) التي تكبد الطرفان في معاركها أفدح الخسائر.

مسرح العمليات يوم 17 أكتوبر 1187.

